

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.

Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.

Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidieceșane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Sidoxia.

Menirea originală a fondului sidoxial era, ca din el să se acopere salariul arhiepiscopului de 8000 fl. anual și pentru 24 de învățători să se dea un ajutoriu anual câte de 20 fl., va să dăcă în o sumă totală de 480 fl. Erogațiunile din fond erau deci 8480 fl.

Fiind-că la predare fondul sidoxial era de fl. 126,355 conferența a luat concludul, ca să se susțină usul de până acum, anume statul să anticipeze suma de 8480 fl. El se încasseze taxele sidoxiale, cari cu acel an s'au urcat la 7 cr. de capul de familie. Încât suma anticipată nu ar acoperi întrăgă suma anticipată de cătră stat, biserica la finea fie-cărui an să refundeze diferența. Statul cu finea fie-cărui an are să facă socotelă despre sumele eietate asupra credincioșilor nostri și despre cele faprice încasate.

Pe basa acestor enunțaiuni, s'au formulat următoarele cereri:

1. Maiestatea Sa monarhul să fie rugat a încuviința încassarea taxelor sidoxiale în suma câte de 7 cr. prin perceptoratele regesci;

2. Arhiepiscopului să i-se anticipeze salariul de 8000 fl. în rate lunare prin perceptoratul regesc din Sibiiu;

3. Celor 24 învățători să li se solvăsă ajutoriul prin respectivele perceptorate regesci, în al căror cerc și au locuința.

4. Perceptoratul regesc din Sibiiu, ca cassă centrală în fie-care an să facă socotelă despre sumele încasate, ca ast.el consistoriul archidieceșan să refundeze eventuala diferență între suma anticipată și cea faprice încasată.

Le această reprezentațiune ministrul de culte dto. 16 Decembre 1868 Nr. 20536. a răspuns, că a dispus încassarea sidoxiei și mai departe prin organele statului, a dispus anticiparea sumei de 8000 fl. ca salariu arhiepiscopului, darea de socotelă în fie-care an, și eventuala refundare a sumelor, cari nu au aflat acoperire prin încasările sidoxiei.

Vom nota la acest loc un lucru pe care încă de acum dela începutul erei constituționale, dela momentul predării fondurilor în administrarea bisericeii, nu este permis să l perdem din vedere.

Dela 1783, până la finea anului 1868 va se dăcă în un interval de 85 de ani statul a încassat și a administrat el dela sine — cu mica excepțiune dela început — fondul sidoxial, taxele erau numai 3 cr. salariul arhiepiscopului s'a anticipat regulat la început 4000 fl. mai târziu 8000 și la predare fondul era de fl. 126,355.

În acest interval de ani când biserica noastră, nu era organizată ca dela 1868 încôce, când numărul credincioșilor nostri nu era așa de mare ca acum, când în general referințele în stat nu erau regulate ca acum, dăcem în acel lung interval fondul sidoxial în continuu a crescut, s'au acoperit erogațiunile din sumele încasate, și încă a mai rămas la predare suma de fl. 126,355.

După predare încôce nu mai putem constata asemenea lucruri îmbucurătoare pentru noi, din contră încasările nici pe departe nu mai acoper sumele anticipate, așa, că din suma predată la anul 1868, până la finea anului 1855 a trebuit să dea biserica ca refundare aproape jumătate.

Vom vedea cum s'au putut desvolta astfelu lucrările.

Sinod archidieceșan în Blaș. „Unirea” din Blaș are o informație sigură că în toamna acestui an se va ține în Blaș un sinod archidieceșan, — cel dintăiu sinod sub conducerea Escelenței Sale Victor Mihályi. „Unirea” vede sub împrejurarea această o firmă intenție a noului metropolit de a satisface întru toate canónelor bisericeii, cari dispun ținerea pe fie-care an a unui sinod. Obiectele ce vin a fi discutate la acel sinod nu se indigiteză în special, ci se dăce numai în general că, nici o cestiune de natură bisericească nu este eschisă din sfera de competență a sinodului archidieceșan.

„Trăim în epoca congreselor”, dăce „Unirea”. Ađi e o maximă a vieții publice, că numai prin însoțirea forțelor sociale se pôte ajunge la succese...

Fôrte adevărat! De cât că alusia la congrese și faptul că despre sinod se vorbește chiar acum, face prea bătător la ochi nexul causal dintre congresul catolicilor din Bpesta și sinodul din Blaș.

La cestiunea caterisirii metropolitului primat. „Dreptatea din Timișóra scrie: Pe lângă cele multe și urite lucruri aduse în legătură cu afacerea caterisirii metropolitului-primat Ghenadie, despre cari s'a descris preste destul în presa din România și s'a reproduș éráși destul și în presa dela noi, atât în cea română cât și în cea streină, — correspondentul din Bucuresci alui „Magyar Hirlop” raportéză și două momente importante. Unul necunoscut până acum, ér altul cunoscut numai în partea lui mai puțin odiósă. Pentru întregirea informațiunilor ce le am dat asupra acestei afaceri cetitorilor „Dreptății”, înregistrăm aci ambe aceste două momente așa după cum le enaréză correspondentul lui „Magyar Hir”.

După ce în cinci colóne întregi face istoricul caterisirii, correspondentul își încheie raportul cu următoarele:

„Atunci a eșit la ivelă, că și regele însuși numai în urma acestor documente false și-a dat învoirea încă astă-primăvară la suspendarea primatului. Și când s'a făcut evident că documentele sunt falsificate, contele Leyden, consulul german, la o recepțiune diplomatică i-a aruncat în față ministrului-president și ministru de externe Sturda:

— Dacă aceste documente sunt autentice, cade mare rușine pe țără, ér dacă sunt false, atunci noué diplomaților nu ne rămâne alta decât să pachetăm giamantanele și să părăsim țera.

În așa mare confusiune ajunsese guvernul, în cât și-a perdut rostul și nu scia în ce direcțiune s'o mai cărnescă. Spre norocul său, opozițiunea a întrerupt agitările, din cauza sesonului de vară, pentru-ca cu atât mai puternic să le continue în Septembrie și în lunile următoare.

Guvernul încă, pentru-ca încâtva să abată dela sine răspunderea, a căutat în totă țera un preot espt în dreptul canonic, care se iee în apărare sentința sinodului La așa ceva însă nici un preot nu s'a angajat, până ce

la urma urmelor guvernul a chemat pe Vasile Mangra, profesor de teologie gr-or. în Arad, și acesta pentru o sumă frumușică a scris un pamflet, în care a voit să documenteze, că sentința s'a adus în sensul canónelor.

În țera întrăgă s'a început de nou agitare în interesul primatului. Nu peste mult se vor ține éráși meetinguri“.

Congresul Catolicilor.

„Avita et recepta religio” a intrat în anul acesta în o acțiune febrilă. Ani mulți au trecut de când nu s'au mai vđut în patria noastră curente atât de puternice în sinul confesiunii catolice ca în timpul mai recent; se päre că această confesiune pornesce spre o nouă viață, mai tolerantă și mai lipsită de ambițiune, de vanitate și egoism, spre binele și înaintarea și a celorlalte confesiuni, față de cari ea întotdeauna a avut prerogative în abundență. Era mult îmbucurătoare această pornire spre o mai calmă și mai naturală cale a bisericeii catolice, căci înrădăcinatul șovinism confesional ce o caracteriză, era diametral opus intereselor generale de progres și cultură. Evenimentele mai noué însă i-au rupt acest curent abia pornit; dignitarii înalți ai bisericeii catolice au revocat spiritele vechi conducătoare, au redeșteptat vechile patimi și étă aviticiile porăiri reîncepute.

Sub masca simulată, că biserica catolică este mai prigonită decât celelalte, ér credincioșii ei au devenit letargici în ale credinței, — conducătorii acestei bisericeii au făcut apel la popor, chemând cu sunet de fanfară pe toți factorii competenți la o organizare strânsă întru apărarea și respândirea intereselor catolice.

Primul pas fôrte marcant în favorul organizației lor, ba putem dăce, că chiar basa solidă la această, a fost înființarea partidului poporal catolic, cu tendințe politico-confesionale. Al doilea pas înainte a fost apoi „congresul reuniunilor catolice” ținut în primele zile ale săptămânei trecute la Budapesta sub presiul contelui Eszterházy Mór.

S'au adunat reprezentanții alor peste 400 reuniuni catolice din patrie, cari lucră pe diferite terene pentru susținerea și respândirea intereselor vitale catolice. În fruntea miilor de reprezentanți au venit vre-o 6 episcopi și mulți nobili catolici, cari cu enormele lor averi întotdeauna spriginesc cauza bisericeii lor. Au discutat și acceptat mai multe rezoluțiuni, cari indică diferite căi întru ajungerea scopurilor, prin reuniuni literare, înființarea de instituțiuni filantropice etc. Vorburile toate au fost rostite cu cunoscutul patos al oratorilor catolici. Eszterházy a dat tonul fundamental, Zichy a concretizat modul de luptă, ér episcopul Hornig a prevestit direcțiunile viitorului, accentuând că cetățenii catolici nu sunt și nici nu vor fi nici odată cetățeni de a două mână. Dintre vorburile acestor trei stejari ai catolicismului a fost mai apodictică a lui Hornig. El arată, cum catolicii s'au deșteptat abia acum după un somn îndelungat(?), că s'au deșteptat *pretinđendu-și drepturile de a învinge și a domni*. Catolicii, cari au fost și sunt cetățenii cei dintăi(?) ai Ungariei **vor a restabili în Ungaria domnia principilor catolice**. În față acestor firme propusuri, congresul catolicilor forméză un punct de culminație în istoria Ungariei și a catolicismului din Ungaria...

Acastă declarație ajunge pentru a caracterisa mișcarea cea intensivă a catolicilor

pornită de curând. Din ea ies în relief două momente:

1. *Influența bisericeii catolice asupra modului de ocărnuire a țerii*, care influință voiesce a 'și-o dobândi prin combaterea sistematică și înfrângerea liberalismului fals și corupt ce dominéză astăzi;

2. *Lățirea principiilor catolice în contul celorlalte confesiuni*, la ceea-ce crede a puté ajunge cu ușurință, după-ce va fi ajuns cel mai puternic factor în corpurile legiuitoare ale țerii.

Acestor două utopii se dă continua expresie și în întrăgă presă catolică. „Alk o t m á n y” cere în continuu „o biserică puternică și influență, care se pētrundă în toate păturile popórelor din Ungaria, și care să transplanteze în inimile tuturor creștinilor un nou spirit, spiritul universal și puternic al catolicismului“...

Pe lângă tendințele aceste, congresul catolicilor ne învață destul de lămurit, ce importanță are în mișcarea catolicilor așa numitul partid poporal, care în față nóuelor alegeri dietale desvóltă cea mai mare acțiune și ne învață a ne face o părere concretă despre toți cei-ce cu conducătorii acestui partid cochetéză.

Credem, că în vederea acestora, credincioșii bisericeii noastre vor sci aprecia cu necesara gravitate importanța și necesitatea organizării noastre, cum am indicat în numerii nostri din săptămânile trecute, întru apărarea bisericeii noastre, care este o bucată gădilitore și mult atragătoare pentru cei-ce vor a introduce „spiritul universal și singur mântuitor al catolicismului“!

Să fim bine înțeleși!!

Asociațiunea transilvană.

Sibiiu, în 14 August v.

Mâne în ziua adormirii Maicei Domnului, se deschid la Lugoș festivitățile „Asociațiunei transilvane pentru literatura și cultura poporului român”. Este acesta o đie epocală în istoria culturală a poporului nostru. În ziua această este dat Asociațiunei privilegiul de a face un mare pas înaintea pe calea progresului, a menirii sale, de a secera un triumf înălțător, vđdend grupăți sub stégul său și pe frații nostri Bănățeni.

Bazele pe care este pusă această instituțiune a noastră sunt generale, în ea au intrare toți Români de sub coróna Stului Ștefan și au fost numai un nefericit joc al sorții, dacă până acum nu s'au luat refugiu, toți Români din toate unghiurile țerii noastre la sinul mamei comune.

Bănățenii au fost cei dintăiu cari s'au afirmat de fii ai acestei mame. Laudă lor! Prin Bănățeni Asociațiunea dobândesce un element destoinic și productiv, care va contribui în mod considerabil la promovarea intereselor noastre culturale. Impregiurările între cari trăesc Bănățenii, putem afirma, sunt cu mult mai fericite decât ale noastre în Transilvania. Ei forméză în multe locuri masse mai compacte decât noi, au o stare materială mai pre sus de a noastră, sunt mai lipsiți ca noi de certe interne și externe. Pe urmă Bănățenii mai au și calități ce îi ridică și mai mult peste noi și îi fac în consecință să fie un factor cu atât mai eminent și binevenit al Asociației: își iubesc

limba din cale afară și o cultivă cu mai mare zel și căldură ca noi.

Considerând toate acestea putem susține, ca ziua de mâine este începutul unei noue mai intensive și mai rodnice activități a Asociației, — ceea-ce trebuie să umele cu bucurie inimile tuturor Românilor — este începutul unei noue ere de avânt.

Asociațiunea noastră este pentru literatură și cultura poporului român. Ea s'a achitat de acest rol al său după puțină numai. Dela înființarea ei încôce nu s'a vădit încă nici un curent mai puternic care ar fi dovedit un progres mai mare îndeosebi pe terenul literaturii. Tot ce s'a produs pe acest teren a fost editarea organului său de publicitate „Transilvania” și tipărirea vre-o câtor-va cărți istorice, și științifice-literare.

Este fapt nerăsturnabil, că îndeosebi în anii din urmă s'a produs foarte puțin în literatura noastră. Se pare, ca și când noi Românii din „fericită” Ungarie am fi cu desăvârșire sterili pe acest teren. Cine cunoște însă situația poporului român din Ungaria, cine știe, că acum când în lumea întreagă domnesce spiritul libertății și al luminii, noi, popor împilat, suntem siliți a ne lupta încă cu puterile elementare, a ne apăsă în prima linie însăși existența noastră de nem, — își va explica ușor neproductivitatea noastră literară. *Inter arma silent musae*, — er noi, durere, tot „*inter arma*” trăim.

Dorințe de a promova cultura și literatura române avem noi pe totă linia în și afară de cadrul Asociației. Dar ne este făcută imposibilă și încă în mod brutal, realizarea acestor dorințe. Cum — este prea cunoscut! Cărțile noastre românesce din ori-ce bransă din ori-ce pătură a literaturii produse în și afară de țară ne sunt scrupulos censurate și pentru un singur cuvânt ce le pare suspect, sbirii guvernului, sunt în stare să ni le confiscă. Înființarea de societăți literare, ca mici foculare, cari Asociației să-i stee întru ajutor, este oprită, și cele puține existente ne sunt amenințate cu desființare. Lă noi nu există nici un drept de asociare ce ar fi normat în lege și astfel înființarea și desființarea Asociațiilor culturale și literare încă sunt lăsate la discreția celor ce sunt dușmanii seculari intereselor noastre de progres.

Propagării culturai naționale asemenea se pun restricțiuni. Acesta se face prin ingerința statului în școlile noastre populare și gimnasiale, prin impunerea cărților didactice și prescrierea unui plan de învățământ cu desconsiderarea desăvârșită a principiilor fundamentale de pedagogie. Numărul școlilor noastre este limitat. Suntem cu un cuvânt despoiați de posibilitatea unei dezvoltări libere între marginile culturai.

Între astfel de împregiurări chemarea unei instituțiuni culturale cu tendințe atât de mari și universale ca a „Asociațiunii transilvane”, este grea prestă măsură și trebuie să fim mulțumiți dacă ea se achită de datorința sa și în felul modest cum o face.

Veni-vor, și trebuie chiar să vină timpuri mai bune pentru viața poporului din acest regat, când și focularul nostru iubit va răspândi mai binefăcătoare raze, care se vivifice și regenereze cu mai multă forță.

Diorile s'au ivit deja!

Ziua de mâine este începutul erei nouă.

Noutăți.

Patriarchul grecesc către macedoneni. Patriarchul grecesc din Constantinople la provocarea Porții otomane a trimis o depeșă Metropoliei și episcopilor din Macedonia de următorii cuprins: „Biserica a venit la cunoștința unor traficări, pe cari le-au început tulburători de pace din afară. De aceea îi recomandăm sfinției Tale, ca

conștientos concluzelor sinodale să adresezi epistole pastorale unor comune bisericesci, în cari se faci atenți pe locuitorii creștini, ca să se pörte linișțiți, cu locuitorii de altă religie să trăească în pace, să se încredă în intențiunile bune ale domnitorului, care este prietenul poporului și care are la inimă bunăstarea supușilor săi. Constantinopol la 4/16 August 1896. Anthinos patriarch!

* * *

Din țara Făgărașului. Corespondentul diariului „Erd. Hiradó” se plânge că în Făgăraș, de când e în fruntea comitatului Bausnern Guidó, Sașii par că se află într-o mică Saxonie. Pe ministrul Darányi l'au primit cu stéguri săsesce, nici unul măcar unguresc, er musica a intonat mereu numai tot imnuri naționale săsești. Toate acestea s'au făcut de față fiind și comitele von Guido, care a mai numit primirea acestă și „patriotică”. Mai mult! Reuniunea săsească „Gustav Adolf” a înființat o școală, la a cărei deschidere festivă și jurul a fost reprezentat prin delegații săi. Săra au arangiat un grand banchet, la care numai Sașii au fost invitați. În șirul toastelor s'a ridicat unul pentru patrie și altul pentru guvern, când colo se școlă un sas inteligent cu numele Krafft și-și sfârșesce toastul cu: „Man hat das Vaterland, man hat die Regierung leben lassen, aber ich sage pereat und hoch lebe unsere Kirch und Schule”. (S'a toastat pentru patrie, pentru guvern, eu însă die „pereat”, trăească biserica și școlă noastră!) Tot în căra Sașilor pune corespondentul și rușinea, ce au pățit-o făgărășenii cu bandierul lor în Budapesta. (Toate bandierile cari s'au dus la milleniu au luat parte la 8 Iunie într-o procesiune festivă, numai făgărășenii umblau după potcove de cai morți Refrenul: Dummer Kerl von Fogaras” din toate părțile le suna). Corespondentul sfârșesce: „In Făgăraș sașii domnesc, românii rid, er bieți de magiari se rușinează”.

Când și Guido von Nemengedem e timbrat de nepatriotic atunci siliți suntem să constatăm efectele triste a le acestei caniculare călduri.

* * *

Cununia din Muntenegro. Alexandru regele Sârbiei împreună cu mamă-sa au trimis o telegramă de felicitare principesei Elena și mirelui ei Victor Emanuel. La curtea sârbescă nu este privită tocmai cu ochi buni cununia acestă, deore-ce li frică, că vađa și autoritatea familiei domnitoare din Montenegro va crește tot mai mult. Generalul Belimarkovits a adresat tinerei părechi următoarea depeșă: Dea Dđeu, ca [din legătura acestă de dragoste se dorască] dle mai fericite pentru Sârbi, ca Elena, fiitorea regină a Italiei se creeze astfel de legături între Italia și Sârbia, cari se reînăească gloria trecută a Sârbilor.

* * *

Budapesta — caleidoscop picant. Capitala Ungariei dela începutul mileniului e un adevărat caleidoscop picant, bogat în tablouri demoralisătoare, cari produc scârbă în ori-ce privitor cu simțăminte curate. Într'un cabinet secret de acestea alătura cu tablourile destinate de a excita simțăminte bestiale din om, figurau și reprezentațiuni din religiunea mohamedană. Lucrul acesta venind la cunoștința sultanului, acela a intervenit la locurile competente și a pretins depărtarea tablourilor din religiunea mohamedană din acele locuri de generală corupție. La aceste „Altkotmány” observă: „Am ajuns acolo de Orientul, — a cărui civilizațiune ne place să ne afirmăm — ne face morală pentru vătămarea simțămintelor religioase ale unui întreg popor. E cu adevărat rușine”.

* * *

Nobil magiar. Maiestatea Sa regele nostru a dăruit lui Weis Manfred mare neguțator în Budapesta precum și urmașilor săi pentru meritele sale căscigate pe terenul comercial titlul de „nobil magiar” cu atributul „de Csepel”. Din cauza acestă foile magiare sunt foarte necăjite. Dacă respectivul domn și-ar fi schimbat și numele ar fi fost bine, așa însă toate strigă într'un ton des perat, că ne „germanisăm”.

* * *

Phylloxera. Constatându-se casuri de phylloxera în viile comunei Șaeș (Segesd) din comitatul Târnavei-mari, ministrul de agricultură a pus sub pază întreg hotarul numitei comune.

* * *

Doi morți vii. În săptămăna trecută s'au întemplat două învieri din mörte, un cas în Italia în orașul Borda, și altul în satul unguresc Hosszu-mező. Casul prim e următorul: Un anumit Beuzerti a fost osândit la mörte prin ștrâng. După executarea judecății mortul a fost luat jos de pe spânzuratore ca să fie înmormăntat. Dar ce se veđi, el își căscă ochii și cu graiu înalt cere de beut. Autoritățile civile sunt în redumărire, nu știu să-l spânzure din nou sau să-l agrățieze. În cazul al doilea a murit o femeie o mörte grabnică. Medicul constatase mörtea. Dar a doua zi, abia vre-o câteva ore înainte de înmormăntare, femeia se mișcă, se ridică de pe catafale și aruncă de pe sine spre spaima celor din casă toate vestimintele de înmormăntare; era numai amățită biata femeie!

* * *

Invitare la producțiunea teatrală urmată de dans ce se va arangia din partea junimeii studiöse române din Sighișora și jur Duminecă în 18/30 August a. c. în pavilionul „Winter” în Sighișora. Program: „Sărăcie lucie”, comedie însoțită de cântece, de J. Vulcan. Începutul la 7 ore săra. Prețul de intrare: de persoană 50 cr. Venitul curat este destinat colectei efectuate pentru repararea bisericei române din Sighișora. Oferte marinimöse se primesc cu multămită și se vor cuita în public.

Icôna școlii române.

(Urmare și fine.)

Publicând în cele trecute partea II și III din Cestionariu, ne dăm în cele următoare și păreriile noastre asupra acestei întreprinderi de mare valoare pentru școlile noastre române de sub corôna regelui sântului Stefan.

Noi declarăm din capul locului, că suntem pentru propunerea dlui Romul Simu, înv. în Orlat, care ăice:

„Eu, din parte-mi, sunt cu trup cu suflet pentru realizarea acestei idei. Nu mă pot însă uni cu dl Darius în modul executării acestei opere. Nu află destul de potrivite scopului „portretele” și „biografiile” învățătorilor care ar avé să compună albumul din cestiune. Și pentru ce mii, ori sute de portrete de ale dascălilor?”

„Cu mult mai ducătoare la scop cred însă, că ar fi monografiile școlilor, în cadrul cărora ar încăpă și date din viața și faptele învățătorilor actuali”.

Nu șcim cu ce și-a motivat dnul Simu propunerea sa, dar noi o aflăm mai corectă și mai practică din două motive, și anume:

1. Executându-se această lucrare în mod biographic ar trebui introduse în ea o mulțime de biografii seci, constatătoare aproape numai din date matriculare și alte date statistice referitoare numai la persoană învățătorilor, nici decum însă și la progresul învățământului la multe școlă la cari aceia au funcționat. Căci se ne punem numai mâna pe inimă și se măturisim drept: ore nu vom fi având încă și astăzi o mulțime de învățători, cari din vina lor, nu au făcut nici un progres în școlă, dovadă țeranii noștrii dintre cari foarte puținii scu ceva barem scrie și ceti, cu toate că și ei au umblat la școlă, — și atunci pentru-ce se se pună și dascălii acestora în șirul acelor dascăli, cari au ridicat progresul nostru cultural la nivoul convenit ori la o tréptă mai inferioară. Dar mulțămitoare între împrejurările date?

Noi nu ăicem ca să lipsescă biografia acestor învățători din această istorie a școlilor noastre, nu, dar aceea se se pună în cadrul monografiei școlii la care au funcționat mai pe urmă, indicându-se și școlile la cari au funcționat eventual mai înainte, er dacă respectivul învățătoriu a funcționat într'adevăr la mai multe școlă, numele aceleia. la școlile la cari a funcționat mai nainte, numai se se indice, arătându-se la monografia școlii la care i se află biografia întregă. Și acesta ar fi în parte și motivul tehnic al lucrării.

2. Executându-se această lucrare în mod biographic, nu ne am puté da

sémă nici despre începutul, nici despre dezvoltarea și nici despre stadiul progresului cultural al școlilor noastre considerându-le ori din punct de vedere monografic, ori în total, — așa că dacă ar voi cineva să compună chiar și numai monografia unei singure școlă din aceste biografii, necum o istorie generală a tuturor școlilor noastre, adecă a învățământului nostru preste tot, ar da de greutăți, cutezăm a ăice. aproape neînvinse, până când executându-se această lucrare după planul monografiilor, foarte ușor am ajunge la ambele scopuri: și la biografia și și la istoricul școlilor noastre.

Principiul biografic și monumental ce-l invocă dl Darius față de părerea dlui Simu pentru apărarea părerii sale de a se face istoria școlilor noastre pe base biografice, aci nu are loc. Ar avé loc când ar fi se se serie biografia alor câțiva bărbați de tot meritați ai noștri pe terenul școlar. nici decum însă a tuturor învățătorilor noștri.

Biografii se scriu și monumente se ridică numai bărbaților ce au escalat pe ore-care teren al vieții publice, nici decum însă tuturor luptătorilor, dintre cari, durere, foarte mulți, de multe ori, ba pöte nici odată n'au fost la locul lor.

Apoi încadrând monografia școlii în biografia învățătorului, am încadra de multe ori mai multe monografii în biografia unuia și aceluiași învățătoriu, ceea-ce er nu convine, căci tot de mai mare interes e a se sci istoria unei societăți întregi decât a unui singur membru al ei, ori-cât de meritat ar fi acela.

Adevărat, că: „ori-ce lucrare omenescă se sevăresce de indiviđi. er lucrările omenesci desăvârșesc pe indiviđi”, și că „de aceea și istoria a admis ađi în descrierea întemplerilor principiul biographic, întemindul-l adecă pe biografii caracteristice ale bărbaților, împrejurul cărora se învërtesc faptele lor, căci ei le-au sevărsit”. Dar aci casul acesta nu se pöte aplica, deore ce dl Darius vorbesce de biografiile tuturor învățătorilor, nici decum însă de „biografiile caracteristice”. O icônă a școlilor noastre compusă pe basa biografiilor tuturor învățătorilor noștri va fi foarte greu de executat. Dar apoi portretele!

Ar fi în interesul cauzei ca să se exprime cât mai mulți asupra acestei întreprinderi literare de mare importanță, cu atât mai vértos, că e împreunată și cu jertfe materiale considerabile.

Noi îi dorim de altcum cea mai splendidă reușită, ori sub care formă s'ar executa, și ne-am esprimat vederile noastre mai sus indicate numai ca, după părerea noastră, fiind mai ducătoare la scopul final și cu mai puțin jertfe materiale de executat.

Corespondență particulară

a „Telegrafului Român”.

Hațeg, în 10 August 1896 v.

(Urmare și fine.)

Acum se vedem școlă D-Tale!

Școlă e închiriată, necorăspundătoare și fără recușite; învățătorul năcăjit, chinuit și huiduit, așteptă numai să depună examenul și apoi se se ducă cu Dumneđeu. La cas însă când învățătorul se duce în mijlocul anului ori când de loc nu se află concurenți, în atare cas substituă popa, carele apoi ăice în sine și o dovedesce cu faptă: „Muncă fie nu fie, dar plata se se știe”, o oră două într'o ăi și 3—4 ăile în săptămână e destul.

De preste 20 de ani de când ești în Nucșora, s'au perondat acolo mulți învățători, mai tot în al doilea an, dacă nu în tot anul, și tot numai de réul D-Tale, pentru-că nici unul nu a putut eși la lumină cu D-Ta. Toți au fost huiduiți, toți au fost batjocoriți de D-Ta și ai D-Tale încat astăzi.... „fi-e dusă vestea departe-departă.

Alta se-ți spun!

Protopopul de pie memorie Ioan Raț, îmi spunea, că pe lângă alte greutăți ame-

ninți pe bieții învățători ca să-ți dea și D-Tale din salariul cel scump, câștigat cu trudă amară în aerul cel corupt al scôlei, sub deosebite pretexte; și preoți de acestia mai avem mulți la număr în toate părțile.

Pentru astfel de fapte ai avut aspirațiuni — după-cum te-ai lăudat — să fi fost denumit de administrator protopresbiteral?! „Nuda simplicitas“.

Astfel dar, ca cu copilul D-Tale să nu vii în atac, ca cu ceialalt, l-ai trimis în străini învățător, ca D-Ta să poți rămâne acasă. Sărmană scôlă și tu popor nenorocit!

2. Dacă onoratul public cetitor ți-ar vedea biserica în care ai servit de peste 20 de ani, pentru care nu ai făcut absolut nimic, ți-ar condamna nu numai ținuta și interesul D-Tale, dar și poziția ce o ocupi.

Sărmană biserică din Nucșora — în care intri (ca într'un celar) pe petrii în loc de trepte, nevăruită, necurățită, nepodită și neîmpodobită; cu uși ruinate și cu niște ferești foarte înguste și lungărețe (ca la temniță), prin cari rasele luminei cu greu se strecură, a cărei clopot până mai acum era provădit cu o funie sucită dintr'o nuia de mestacăn, e în stare cu mult mai slabă ca când Te ai dus D-Ta acolo; căci atunci... cel puțin, era îngrădită... dar astăzi...? vai! porcii, vitele, oile și caprele satului se adăpostesc pe lângă biserică și în ușa bisericeii.

Semn, cinstite părinte, că Te dore și Te interesezi mult de altariul cel sfânt. care Te-a hrănit de peste 20 ani!

Și preste toate! Dacă ești preot fi stăpân în altariu, nu permite ca preotăsa D-Tale să numere prescurile, prinosele și ploștele cu rachiul spre neîncrederea cantorului și a crâșnicului, pentru-că acesta degradează vața și poziția unui preot.

3. Așa dară... după toate acestea: dacă D-Ta pentru scôlă nu ai făcut nimic, ba ți ai cauzat regres; dacă biserica e în stare mai slabă acum, ca când ai mers acolo și dacă pentru popor nu Te-ai întrepris nici nu ai făcut nimic, ba îl batjocorești și vorbesci cu el peste umăr, atunci ce ai făcut D-Ta dle presbiter în un timp de peste 20 de ani...?

Ertă-mă ca să răspund și la acesta întrebare.

Ai asutat pentru cauza proprie familiară, abandonând toate cauzele ce nu ți-au adus dobândă!... pentru-că poporul din Nucșora, popor blând românesc, cu stare, de una și aceeași religie, vacă bună, ți-a dat tot sucul și în puțină vreme, după mergerea D-Tale acolo, ai devenit cămătar (ca să nu ție usurar) și ca atare ai ajuns în patima iubirii de argint... în avariția... pentru că dela unul ai camăta... alt debitor îți ierneză vite pentru camătă și al treilea ți-a dat obligațiune cu interese... pentru nerăspunderea stolei, și la cas de neîmplinire toate acestea, atât capitalul cât și interesele capitalizate se duplică, triplică și așa mai departe, de nimenea nu-l mai poate descurca pe bietul popor.

Ba alta am auzit: că ai părț pe 7 oameni la pretură în Pui, că au îndrăsnit să pescusească în apa arăndată de D-Ta, cari după-ace au fost pedepsiți, au trebuit să plătescă și arănda apei respective!?

Êtă dar păstorul: cum își jupăie oile!!

După-ce ți-ai ajuns scopul, acum umbli cu capul ridicat vorbind preste umăr și în batjocură; ér înaintea celor mai mari Te lingusești pentru interese și favoruri.

Sic transit gloria mundi.

Și acum, fiind-că în întimpinarea mea am afirmat că D-Ta ești un om fals și lingusitor — ceea-ce să scie — pentru documentarea acestora, ertă ca dintr'altale să mă provoc la argumentul următor:

În 1884 statul ia din mâna consistoriului archidieceșan distribuirea ajutoriului de 24 de mii.

Sinodul archidieceșan în sesiunea ordinară din 1885 Nr. prot. 50 și 51, și apoi în sesiunea extraordinară Nr. 9 a hotărât pașii ce sunt a se lua față cu procedura aceasta, pentru-că ordinul ministerial Nr. 77 din 18 Ianuarie 1884 nu numai că atacă vața autorității noastre bisericești, dar cel împărțit se degradează prin scopul ce-l urmărește.

Ce ai făcut D-Ta dle presbiter față de conculul preoției de a vă reține și a nu recurge după ajutorul de stat?!

Êtă, la acesta îți răspunde protopopul de pie memorie I. Raț, carele la convocarea Consistoriului archidieceșan Nr. 5939—1886 Plen. așterne consistoriului în 1887 conspectul celor împărțiti de ajutorul de stat, în care la locul prim ție: „Ioachim Cerbicean, paroch în Nucșora, a primit în 1885 un ajutor de 80 fl., în 1886 unul de 60 fl.“, și eu afirm: de atunci a primit în tot anul până și în 18 Maiu 1896.

S'au împărțit pentru-că Ioachim Cerbicean a fost primul preot în tractul Hațegului, care mergând la pretură cu îndatinatul seu salut: „Legalázatosabb szolgája“ și „tisztelettel vagyok“ a fost recomandat și s'au împărțit — fără scirea autorităților noastre bisericești — din ajutorul de stat.

Ôre cum și pentru-ce s'au împărțit?

S'au împărțit, Dêu pentru „Családi értesítő“, ca „görögkeleti lelkész“ și ca „jó hazafi“ — (Veți protocolul sinodului archidieceșan din 1883 p. 103 și 118) dar nici când pentru meritele sale față de biserică, scôlă și națiunea sa străbună.

Pentru-că după fapte... altă dinstincțiune ai merita.

După-ce au ridicat ajutorul votat, dela receptoratul reg. din Hațeg, calea directă și-a luat-o către cassa de păstrare... doră la Hațegana? la cea românească? ferescă Dumneșeu — ci la „Hunyad megyei első tararékpénztár Hátszege“ și i-a depus cu libelul spre fructificare.

Așa cu ajutorul de stat! așa cu alegerile de deputați! și tot hoțul de păgubaș e de vină!

Nu ți-ar trebui Dle presbiter vre-o recomandațiune și dela oficiul protopresbiteral?! ori vre-un lăudătoriu? ca să poți ție: „Et ego ejusdem magna pars fui“!

Ce lipsă ai avut Dle presbiter, ca să te deosești înaintea mai marilor și a colegilor D-Tale? căci D-Ta esti un om cu stare, cu o parochie bună — ce aduce minimum 600 fl. anual și nu esti constrâns a te umili și lingusi cu îndatinatul salut: „Legalázatosabb szolgája“ și cu „tisztelettel vagyok“ către cei dela ocărnuire, cari ți-au făcut plăcerea, dar în secret... te-ai ris... eugetând: Dacă și acesta, — care are bani depuși spre fructificare la cassa de păstrare și la popor... pe interese — mai îndrăsnesc a cere ajutoriu, ce vom ție de cei mulți sêraci și lipsiți?!

Iată omul! vedeți-i faptele.

Și veți dle presbiter! zestrea la unica fică ce ai măritat-o, ai fi putut-o câștiga și pe altă cale... și așa ai fi putut lăsa ajutoriul acela celor miseri și lipsiți, cari întru adevăr sunt constrânși la el, și cari nu-l dau pe camătă.

E drept, că nici ministrul nu pășese corect, când pe D-Ta Te împărțese în 12 ani de-arândul, ér altul cu conștiință și cu caracter, care e miser, să nu fie împărțit nici odată?... Acesta e un lucru cam ciudat! Chiar și D-Ta te poți întreba.

Despre acesta însă voi face întrebare la locurile competente, ér rezultatul ți se va comunica la timpul seu, ca să putem apoi sci apriat proverbul D-Tale: „De pe pôme se cunoșce pomul, de pe fapte omul“ — precum și cuprinsul evangheliei Matei 25. 24—30 despre sluga leneșă și viclenă, care ție: „Dômne... un talent mi-ai dat... am ascuns talentul têu în pământ, iacă al têu!“

Iar domnul a ție: „și pe servul cel netrebnic aruncați-l întru întunerecul cel mai din afară...!“

„Cel ce are urechi de auzit, să audă.“

Nicolae Sanzian,
notariul sinodului protop.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Raport general

despre activitatea comitetului central al „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“ în decursul anului 1895.

Onorată adunare generală!

În sensul §. 32 din statute, comitetul central prezintă onoratei adunări generale următorul raport general despre activitatea sa din ultimul an de gestiune și anume dela 1 Ianuarie până la 31 Decembrie 1895.

I. Ședințele comitetului.

În decursul anului 1895, comitetul central a ținut 24 ședințe, 12 ordinare, 12 extraordinare. Numerii exhibitelor în 1895 au fost 570 (1894: 511).

Conclusele adunării generale din anul trecut s'au executat toate, afară de unele mici excepțiuni, a căror finalizare după natura lucrului se află încă în curgere. În special se amintesc, că în nexul indigitărilor adunării generale precedente, comitetul central a luat stricte dispoziții pentru încasarea regulată a taxelor de membrii, pentru sporirea numărului membrilor și pentru redactarea organului Asociațiunii pe lângă un cuprins și format mai corespunzător exigențelor timpului modern. Și crede a pute constata, că și în punctul acesta s'a obținut rezultatul dorit.

Relativ la propunerea dlui I. Costin, preot și redactor în Sibiu, în cestiunea explicării legilor statului pentru trebuințele poporului, ce s'a transpus comitetului central spre studiere și raportare (nr. prot. 19 lit. b 1895), se prezintă raport special din partea comitetului cu exhibit separat. Ér întru executarea conculului (nr. prot. 19 litera c. 1895) pentru conferirea unui stipendiu de 100 fl. vre-unui ținér din munții apuseni, ca să urmeze o scôlă de sculptură în lemn sau pêtre, comitetul central a scris la timpul seu concurs, la care însă n'a reflectat decât un singur concurent, și acela ți-a retras concursul, primind dela stat un asemenea ajutor. Rămânând stipendiul vacant pro 1895/6, comitetul l'a votat drept ajutor pro 1895/6 tinerului Alexandru C. Liuba absolvent al preparandiei române din Caransebeș, de present elev la scôla de belearte din München, și a scris de nou concurs pentru conferirea stipendiului cu începutul anului scolar viitor.

În legătură cu acestea se aduce la cunoștința onoratei adunări generale, că noul comitet central al Asociațiunii, ales în Blaj la 28 August 1895 pe un nou period de trei ani 1895—1898, s'a constituit îndată după adunarea generală și a început activitatea sa. Ér funcționarii, conform usului din trecut, au intrat în funcțiune numai la 1 Ianuarie 1896. Dintre membrii noului comitet însă dl Alexandru Lebu n'a primit mandatul adunării generale din considerare la cele întâmplătoare ocașiunea alegerii sale în comitet, ci ți-a prezentat demisia cu datul 15 Septembrie 1895, care se aclude sub A) onoratei adunări generale pentru competență afacere, pe lângă observarea, că în programa actualei adunări s'a luat un punct pentru întregirea comitetului.

Alegerea președintelui Asociațiunii Ioan M. Moldovanu, vicariu general în Blaj și a vice-președintelui Dr. Ilarion Pușcariu, vicar archiepiscopesc în Sibiu, sêvșită în aceeași adunare, după ce s'au făcut pașii necesari în sensul §. 11 din statute, s'a luat spre scire din partea ministeriului regesc prin rescriptul seu din 14 Novembre 1895, Nr. 95136. De asemenea s'a luat spre scire alegerea dlui Dr. Gustav Weigand, profesor de universitate în Lipsa, de membru onorariu al Asociațiunii, prin rescriptul ministerial din 13 Ianuarie 1896, Nr. 22 rezervat. În urma acesteia avem satisfacția a număra astăzi între membrii onorari ai Asociațiunii și pe acest bărbat erudit și devotat cultivator al limbii și literaturii române.

Cu privire la statutele cele nouă, votate de adunarea generală precedentă și așternute ministeriului de interne spre aprobare la 12 Septembrie 1895, se prezintă din partea comitetului central raport special pe lângă exhibit separat.

În fine se constată, că relativ la stipendiile și ajutoarele conferite dela Asociațiune, s'a susținut praxa de până aci, adecă s'au lăsat în folosința stipendiștilor, cari n'au terminat încă studiile, dar au dovedit sporu bun și purtare corespunzătoare. Ér stipendiile vacante s'au conferit de nou prin concurs, în sensul literelor fundatiionale. În alăturare sub B) se aclude consemnarea stipendiștilor Asociațiunii din timpul present cu numirea fondurilor, din cari sunt împărțiti.

(Va urma.)

Diverse.

Symbolismul naturii. Vorbescă cine ce va vorbi în contra symbolismului naturii, vorbirea aceasta întru nimic nu va schimba împrejurarea, că fie-care creatură în lumea acesta este închipuire la un ce mai înalt în lumea nevădită. Acesta ne învață și S. Scr. (Rom. I, 18—20).

De câte ori priveșce la bolta ceriului când năptea e senină și ved blânda lună strălucind în palida ei lumină încungiurată de miliardele stelelor și îmi închipuiesc acolo și sôrele: totdeauna îmi aduc aminte de Dêu încunjurat de oștile îngerilor și ale sfinților între cari se află și S. Feciôră Maica Maria. Dêu este aceea ce este sôrele pe ceriu; S. Feciôră este ceea-ce este luna pe firmament, ér sfinții și îngerii în jurul tronului ceresc, ceea-ce sunt stelele, cari, ca și aceia, neîncetat se întorc în jurul sôrelui. Sôrele își are lumina sa dela sine, ér stelele și celelalte corpuri ceresci, își au dela sôre lumina în care strălucesc, fiind în sine corpuri fără de lumină și întunecoșe. Dacă sôrele se arată pe ceriu, stelele dispar și nu le vedem. Lumina lor împrumutată este coplesită de lumina cea nemărginită a sôrelui. Stelele numai atunci lucesc în ochii nostri, când sôrele a apus și a venit năptea. Astfel își are și Dêu toate perfecțiunile sale dela sine, totă gloria și potestătea, ér îngerii și sfinții totă gloria și potestătea ce au, o au dela Dêu, dela isvorul perfecțiunii supreme. Și ei, ca și stelele, numai atunci strălucesc în ochii nostri, în ochii sufletului nostru, când Dêu s'a retras ôre-cum din sfera lor. Precum toate corpurile ceresci prin puterea atracțiunii rămân în anumită depărtare dela sôre în jurul căreia se învâtesc fără de a se apropia prea tare sau de a se depărta prea mult dela el, astfel și îngerii și sfinții stau în anumită depărtare dela tronul dăesc fără de a se depărta sau apropia prea mult de acela, susținuți fiind în această stare de iubirea ce o au către Dêu.

Cu ce putem asemăna stelele cari cad, dacă nu cu Satan și îngerii lui, cari dela început s'au depărtat dela tronul dăesc? Conștiința inferiorității în privința perfecțiunii lor face, ca sfinții să rămână în depărtarea cuviincioasă dela tronul măriei.

Stelele și pământul nostru sunt frați năcuți din aceeași mamă, din chaosul străvechiu. Și noi suntem frați cu sfinții. Dar precum nu toate stelele sunt în aceeași depărtare sau apropiere de pământul nostru, astfel nu stăm nici noi ômenii în aceeași relațiune cu sfinții.

Precum dintre stele luna este care stă mai aproape de noi luminându-ne nopțile ca să ne răcim în călătoriile noastre, astfel dintre sfinți S. Feciôră Maică Maria este ceea-ce se interesează mai mult de sôrtea noastră în necasurile noastre, ca să ne răcim și să perim.

Precum sôrele mai multă lumină revărsă asupra lunii, astfel și Dêu dintre toți sfinții sei mai multe daruri a reversat asupra S-tei Feciôre, care este cea dintâi între toți sfinții. Spiritele meditative privesc mereu la strălucirea blândă a lunii grațioșe. Astfel spiritele cari caută după un ideal despre ceea ce e drept, frumos și bun, se aprofundază în cugetări adânci asupra ființei nemaculate a santei și fericitei Feciôre. Precum luna neîncetat urmărește pământul în calea lui, astfel neîncetat poartă grija și S. Feciôră de noi.

Ție învățați, că fluxul și refluxul mării este un rezultat al influinței lunii asupra mării. Cine nu scie câte influință nu are asupra noastră rugăciunea Maicei Domnului, către fiul seu I. Chr.? Cine nu scie câtă influință a avut Veturia mama lui Coriolan asupra fiului seu, carele era să dirime Roma, dacă nu influința mama lui atât de puternic asupra lui, până ce acesta a cedat și s'a depărtat cu ôstea străină de sub mureii cetății? De câte ori nu vătămăm noi pe I. Chr. prin păcatele noastre, ca și odinioară poporul roman pe Coriolan și nu ne scapă Maica Lui de pedepsa meritată prin rugăciunile Sale, ca și mama lui Coriolan Roma de mânia acestuia.

Au fost timp când ômenii fără minte credeau, că fac plăcere lui D-șeu când batjocoreau sfinții Lui și le stricau icônele lor, provocându-se la prima poruncă divină. Dar ôre ce ar ție chiar un împărat pământesc când i-am batjocori pe ministrii, pe slugile lui? În ce relațiune stau ministrii etc. către împăratul lor, în aceeași relațiune stau și sfinții către D-șeu. Câtă supunere și umilință nu arată ômenii către ministrii împăratului, ca prin acesta să potă câștiga grația lui dela împăratul? Câtă trebuință nu avem noi de cinstirea sântilor, ca să ne mijlocescă ertarea păcatelor dela Dumneșeu!...

„Minunat este D-șeu întru Sântii Lui!“

Loterie.

Sâmbătă în 22 August n. 1896.

Viena: 45 17 15 10 81

Timișóra: 45 63 1 67 50

[115]

2—3

Publicațiune.

Pentru liferarea de:

- a) Pâne de grâu curat;
 b) Franzele făcute cu lapte;
 c) Făină de grâu curat Nr. 2 și 3;
 d) Carne de vită;
 e) Carne de vițel;
 f) Carne de oie;
 g) Carne de porc și
 h) Unsore de porc, toate de prima calitate, în scopul alimentării alor 160—180 de elevi dela seminarul teologic-pedagogic gr.-ort. rom. „Andreian” din Sibiu, apoi
 i) pentru provederea serviciului de servitori de casă și

l) pentru spălatul vestimentelor de pat, ale aceluiași elevi în anul școlar 1896/7, cu începere dela 1 Septembrie a. c. st. v., prin acesta se escrie concurs.

Doritorii de a reflecta la care-va din aceste posițiuni, se-și înainteze ofertele în scris, respective se se însinue la subsemnatul până la 19/31 August a. c., de unde vor afla mai detaiat și condițiunile pentru încheierea contractului.

Sibiu, 10/22 August st. n. 1896.

Gavriil Hango,
presbiter, econom seminarial.

Nr. 271/1896

[106] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învățătoresci dela școlele din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.”

1. Blășeni Criș și Grosuri, un post de învățător cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne.

2. Căinel, un post de învățătoriu cu salariu de 300 fl. din cari 50 fl. sunt computați din venitul cantoral.

3. Iunncul de jos cu filia Iunncul de sus, un post de învățătoriu cu salariu de 300 fl. și cuartir.

4. Pescera, un post de învățătoriu cu salariu de 300 fl. din cari 180 fl. în bani și 120 fl. în prețul vic-tualelor.

5. Șesuri, un post de învățătoriu cu salariu de 300 fl. și cuartir.

6. Vaca, un post de învățătoriu cu salariu de 300 fl. cuartir și 1 stângin de lemne de foc.

7. Zdrapți-Mihăleni, un post de învățătoriu cu salariu de 300 fl. cuartir și 1 stângin lemne de foc.

Petițiunile de concurs instruite, conform normelor din vigore se se așternă subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul deschis.

Brad, la 25 Iuliu 1896.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Zandrului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Doue fete de școlă

se primesc cu

cost și cuartir

într-o casă bună unde eventual pot fi instruite și în lucrul de mână și bucătărie. A se întreba la administrațiunea „Telegrafului Român”.

[113] 2—3

AVIS.

In librăria tipografiei archidieceesane se află de vândare următoarele cărți:

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegat fl. 10, legat	fl. 15 —
Chiriacodromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	„ 12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	„ 18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	„ 20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	„ —75
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	„ —75
Proscomidia altariului	„ —25
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	„ 10 —
Rânduiala la sfîntirea bisericelor	„ 2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	„ 25.—

II. Cărți școlare.

Abedar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	„ —24
Abedar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	„ —25
Abedar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	„ —25
Abcedar magiar-român, de N. Putnoky leg.	„ —20
Aritmetica, de P. Dima	„ —32
Abedar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. =	„ —45
Aritmetica după Lurz	„ —20
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. =	„ —35
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg.	„ —40
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	„ —30
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	„ —70
Catechism de M. Toma	„ —30
Catechism bogat	„ —50
Cartică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	„ —15
Comput de Ioan Popescu	„ 1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	„ 2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	„ 3.—
Conducător la Abedar de I. Popescu	„ —10
Culegere de cântecenaționale.	„ —25
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	„ 1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	„ —12
Curs de limba magiară de Molnár I. II. III. a.	„ —20
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg.	„ —20
Chemia elementară de Vlaicu	„ —80
Chemia anorganică de Filipescu	„ —80
Drepturile și datorințele civile	„ —20
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu	„ —30
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	„ —30
Elemente de Istoria nat. și Fizica de Z. Boiu	„ —30
Elemente de Fizică de I. Dariu	„ —30
Fizica de Făgărășan	„ —40
Gramatica română de Mihailan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV. =	„ —24
Geografia pentru școl. populare de I. Dariu leg.	„ —35
Geografia pentru școl. populare de Moldovan & Făgărășan	„ —30

Geografia pentru școlele medii de Moldovan & Făgărășan I.	fl. 1.20
Geografia pentru școl. medii de Moldovan & Făgărășan II.	„ —.50
Geografia pentru școlele medii de Făgărășan & Bârsan II.	„ 1.—
Gramatica română de I. Dariu	„ —25
Gramatica limbii magiare de Crișan & Putnoky	„ 1.—
Istoria biblică pentru școl. populare	„ —30
Istoria biblică pentru școlele medii	„ —55
Istoria bis. rom. de Șaguna I. II.	„ 3.—
Ieagăgia de Dr. Ilarion Pușcariu	„ 1.50
Istoria bisericăscă ptru școl. pop.	„ —35
Istoria bisericăscă pentru școlele medii I. II.	„ 1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop.	„ —25
Istoria Ungariei de S. Moldovan.	„ —26
Istoria Ungariei pentru școlele secundare de V. Goldiș	„ —80
Istoria universală pentru școlele secundare de V. Goldiș	„ 1 —
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. =	„ —60
Istoria literaturii române de Lazariu	„ 1.—
Legendar român de V. Petri	„ —50
Legendar magiar român de N. Putnoky	„ —30
Limba maternă de Dr. Ilarion Pușcariu, ed. nouă	„ —40
Mărturisirea ortodocșă	„ 1.20
Pastorală veche	„ 1.—
Pastorală nouă	„ 1.50
Pomăritul de D. Comșa	„ 1.—
Principii din Pedagogie de dr. Il. Pușcariu	„ 1.—
Psichologia empirică de I. Popescu	„ 2.—
Teologia dogmatică	„ 1.—
Teologia morală	„ 1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	„ —70

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	fl. 2.50
Istoria biser. politico-naționale.	„ 1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canone	„ 4.—
Învățătorul și poporul de Marienescu.	„ —50
Polemia contra Heliad	„ —50
Calendaru pe anul 1896	„ —30
Scrisori apologetice	„ —50
Sunete și resunete de Z. Boiu	„ —50
Scrierea sf. Ioan gură de aur	„ —50
Vocabular român german	„ —70
Anghira creștină (cuvântări) funebreale de T. V. Gheaja	„ 1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	„ —65
Antologie română de Manliu	„ 1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	„ —20
Cine ce face lui își face, comedie într-un act pentru tinerimea școlară	„ —10
Codicele de Mateiu Voilean	„ —80
Colinde de A. Marienescu	„ 1.10
Compas românesc de P. Petrescu	„ —50
Cuvântări funebreale de Z. Boiu	„ 1.50
Crestomația română de I. Manliu	„ 1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu	„ 2.—
Descănțete populare de Marian	„ 2.—
Documente pentru limbă și istoria de Dr. Il. Pușcariu	„ 2.50

Doine și strigături de St. Muntean	fl. —.12
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G. Bariț	„ —.80
În memoria lui G. Bariț peșii de G. Joandrea	„ —20
Întrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	„ 1.—
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	„ —.50
Leconsionul comunelor bisericesci din archidieceasă de Dr. Remus Roșca	„ 1.—
Noul atac asupra școlilor noastre. Manual de drept cambial de I. Socaciu	„ —.25
Pace vouă de H. Drumond tradusă de D. Făgărășan	„ —.20
Primatul papal și infalibilitatea papei de I. Broiu	„ —.25
Poesii de Andrei Murșan	„ 1.50
Poetica română de I. Manliu	„ 1.75
Povesi ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	„ 1.25
Povestiri alese și întocmite de P. Petrescu	„ —.75
Retorica și stilistica de I. Manliu	„ 2.—
S'a dus în țără novelă originală de Il. Chendi	„ —.15
Studiu din economia națională de P. Petrescu	„ —.40
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	„ —.45
Stupăritul de C. Dimian	„ —.80
Vechia metropolie de N. Popea	„ 1.50
Protocollele sinodale dela 1864—1893 toate laolaltă	„ 19.—
Protocollele congresuale dela 1868—1891 toate laolaltă	„ 7.60
Statut organic	„ —.25
Regulament pentru parochii	„ —.10
Regulament pentru organizarea provisorie a învățământului	„ —.10
Regulament pentru procedura matrimonială	„ —.20
Regulament pentru seminarul pedagogico-teologic Andreian.	„ —.10
Regulament pentru afaceri interne congresuale.	„ —.20

IV. Tipărituri.

Budget cōla	„ —.03
Catalog de clasă cōla	„ —.02
Catolog de clasă broș. din 10 cōle	„ —.30
Catalog de clasă broș. din 15 cōle	„ —.45
Catalog de clasă broș. din 20 cōle	„ —.55
Carte de evidență cōla	„ —.03
Carte de evidență leg. din 30 cōle	„ 1.80
Carte de evidență leg. din 40 cōle	„ 2.10
Chronica școlară leg.	„ 1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta școlă cōla	„ —.02
Conspecte protoprescici, pentru noucun.	„ —.05
Conspect despre comunele matre și filie cōla	„ —.03
Conspect despre vizitarea școlilor cōla	„ —.03
Conspecte de catechisația cōla	„ —.03
Conspecte școlare inv. (date statistice cōla	„ —.06
Conspecte prot. I. II. III cōla	„ —.06
Conspecte de absenții săptămânale și lunare cōla	„ —.02

Contul capitalelor active cōla	fl. —.03
Estrase din protocolul botezaților, cununaților și morților esempl.	„ —.01
Matricula școlară cōla cr. 2 legată din 50 cōle	„ 1.50
Inventare pentru averea bisericelor	„ —.10
Jurnal de casă cōla	„ —.03
Jurnal de casă leg. 25 coli	„ 165
Jurnal de casă leg. 30 coli	„ 1.80
Obligațiuni ptru biserici esempl.	„ —.01
Protocolul bunei învoiri cōla	„ —.06
Protocolul bunei învoiri leg. din 50 cōle	„ 4.—
Protocolul parochial cōla	„ —.06
Protocolul parochial leg. din 50 cōle	„ 4.50
Protocolul botezaților cōla	„ —.06
Protocolul botezaților I. din 50 c.	„ 4.50
Protocolul cununaților cōla	„ —.06
Protocolul cununaților I. din 50 c.	„ 4.50
Protocolul morților cōla	„ —.06
Protocolul morților leg. din 50 c.	„ 4.50
Protocol de esibite cōla	„ —.03
Protocol de esibite I. din 30 cōle	„ 1.80
Protocol de esibite I. din 50 cōle	„ 2.50
Prot. de clasificățiune cōla	„ —.02
Prot. de clasificățiune I. din 50 c.	„ 1.50
Specificățiuni pentru noua cununați cōla	„ —.05
Testimonii școlare esempl.	„ —.02
Testimonii de religie	„ —.02

V. Icōne.

Icōna înmormântării domnului pe pânză	fl. 2.50
Icōna înmormântării domnului pe hârtie	„ —.50
Icōna celor trei Ierarchi pe hârtie	„ —.30
Icōna Evangeliștilor pe hârtie	„ —.50
Portret Șaguna	„ 1.—
Portret Gozdu	„ 1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	„ —.70
Libele de comput à 1 cr. 100	„ —.70
Libele de dictando à 1 cr. 100	„ —.70
Caste de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	„ —.15
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și cuadrate à 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și	„ —.45
Tocuri (cōde) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.	„ —
Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. miia de cōle.	„ —
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.	„ —
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătoare din 144 bucăți.	„ —
Tablile de pētră bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata	„ —
Tot felul de hârtie de epistole cu prețuri foarte moderate.	„ —
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.	„ —
Trăisti de școlă pentru copii, chipuri pentru copii, Cerce, Văpsele și pensele, Hârtie sugativă.	„ —
Calemar, Liniale, hârtie pentru ste-lagi, Albume, Blocuri, Tinte de desam; totfelul de negrăla, toate acestea cu prețuri foarte moderate.	„ —